

KIRJUTAMINE

Rein Paluoja
rein.paluoja@dcc.ttu.ee
Tallinn 2011

... kirjutamine on kunst?
... või ...?

healthessays.com

- LUGEMINE JA KIRJUTAMINE*
- KIRJUTAMISE PROTSESS*
- TEADUSTEKSTID*
- LÖPÜTÖÖD
- TARBETEKSTID*

*M. Ehala. Kirjutamise kunst

LUGEMINE JA KIRJUTAMINE

... oskus erinevaid tekste mõista ja neid
koostada - võime kirja vahendusel suhelda

LUGEMINE JA KIRJUTAMINE

- Lugesine kui tähenduse taasloomine
- Lugesinistiilid
- Lugesine kui protsess

Lugesine

kui tähenduse taasloomine

... kirjutamine = kodeerimine
lugesine = dekodeerimine, tähenduse
taasloomine

... lugesjad mõistavad sama teksti autorist ja
üksteisest erinevalt

Lugemine

kuu tähenduse taasloomine

- ... kommunikatsioon on alati kahepoolne ja saab õnnestuda ainult siis, kui sõnumi saatja ja vastuvõtja mõlemad teevad pingutusi selle õnnestumiseks
- ... et autor ja lugeja teineteist mõistaksid, peavad mõlemad vaeva nägema

Lugemisstiilid

- Kommunikatiivne lugemine
- ... tekstist vahetu informatsiooni saamine
- Õpilugemine
- ... pikaajaliste teadmiste hankimine
- Loov lugemine
- ... tähenduse taasloomine

Lugemine kui protsess

- Häälestumine
- Orienteeruv lugemine
- Prognoosimine
- Süvalugemine
- Kokkuvõtete tegemine

Lugemine kui protsess

- ... üks tõhusamaid lugemisviise on kirjutamine
- Süstematiseerimine
- Meelde jätmine

Rein Pahuja ISS0110 Väljendusoskus - kirjutamine 9.10.2016

10

KIRJUTAMISE PROTSESS

- Essee
- Mõtete püüdmise
- Mõtete korrastamine
- Kava koostamine ja mustandi kirjutamine
- Struktureerimine
- Viimistlemine
- Toimetamine

Essee

Essee on isikupärase mõttemaailma ja keelekasutusega tekst, mis esitab autori nägemuse mingi probleemi või nähtuse kohta, seda teadusliku täpsusega põhjendamata

Kirjandi ja essee põhiline erinevus on teostuse meisterlikeuses

Mõtete püüdmine

... pool kuningriiki hea mõtte eest

- Kirjutamiskramp
- ... tuleb hirmust, mitte rumalusest

Mõtete püüdmine

- Nimekirj (‘Kunst – kellele ja milleks?’)
- ... sobib lihtsate ja loogiliste teemade avamiseks
- Teema veeretamine
- ... kontrollivaba kirjutamine
- Skeem
- ... sobib hästi arutleva teema avamiseks

Skeem

Esinemisviis	Mõjutegurid	Tagajärjed
Põhjused	Põhimõisted	Eesmärgid
Ajasuhted	Kaasnähtused	Hinnangud

Mõtete korrastamine

- Suuline ja kirjalik kommunikatsioon
- ... kirjaliku suhtluse korral puudub vahetu tagasiside
- ... lugejal on ainult tekst

Mõtete korrastamine

... mõtlemine on loominguiline ja vaba

... hüplik nagu ahvikaari banaanipuu otsas

... teistele esitamiseks tuleb mõtted korrastada

Mõtete korrastamine

- Eesmärk
 - Põhiidee
- ... ei ole teema ega pealkiri, vaid autori sõnum lugejale (‘Kaunid ideaalid ja karm tegelikkus’)
- Teksti adressaat

Suhtumine lugejasse

- Lugejale ei meeldi lugeda igavat kirjutist
- Lugeja tahab lugemisest midagi saada
- Lugeja tahab kirjutatust aru saada
- Lugejal on alati muudki teha kui lugeda
- Lugeja soovib, et tekst juhiks tema mõttelõnga samm-sammult sissejuhatuses kokkuvõtte suunas

Suhtumine lugejasse

- Ole sisukas
- Ole konkreetne
- Ole loogiline
- Too näiteid
- Seleta

Kava koostamine ja mustandi kirjutamine

- Kava
- Töö ülesehitus
- Teksti strateegiad
- Mustand

KAVA

- Et tööle tekiks loogiline ülesehitus
- Et oleks lihtsam kirjutada
- Et ei kirjutaks teemast mööda
- Et saaks ülevaate tulevases kirjatükist

Töö ülesehitus

- Sissejuhatus
... peab äratama huvi ja tutvustama põhüdeed
- Teemaarendus
... lähtub põhüdeest

Töö ülesehitus

- Kokkuvõte
... meenutab teemaarendust ja põhüdeed, toob välja tulemused ja järeldused, intrigeerib edasi mõtlema ning lõpetab arutluskäigu

Töö ülesehitus

- Sissejuhatus
- 1. Taust ehk teine sissejuhatus
- ...
- n. Analüüs ehk teine kokkuvõte
- Kokkuvõte

Tekstistrateegiad

... viis, kuidas autor teemat arendab

- Jutustamine
... annab ülevaate mingist sündmusest
- Kirjeldamine
... puudub ajamõõde ("Talvine mets äratab inimeses ürgsed instinktid")
- Arutlemine
... avab seosed nähtuste vahel

Arutlemine

- Üldiselt üksikule
- Üksikult üldisele
- Analüüs
- Liigitamine
- Põhjuslike suhete avamine

Arutlemine

- Vastandamine
- Analoogia
- Näidete esitamine
- ...

Mustand

... mustand on esimene terviklik versioon tööst, kuigi alles toores
... annab ülevaate tööst ja selle mahust
... mustandi valmimise järel alles tegelike kirjutamine algab

Struktureerimine

... vormimine

- Lugejaks kehastumine

Struktureerimine

- Sissejuhatus struktureerimine
- Põhüidee juures püsimine
- Põhüidee väljaarendamine
- Kokkuvõtte struktureerimine

Sissejuhatus peab

- Äratama lugejas huvi
- Andma lugejale märku, millise nurga alt autor teemat käsitlema hakkab
- Avama autori põhüidee
- Oleva lühike

Sissejuhatus peab

*... seitsme maa ja mere taga ühel maal elas kuningas ...
... aga sina saad selle puulusika ...*

Rein Pahuja ES0110 Väljendusoskus - kirjutamine 9.10.2016

33

Põhüidee juures püsimine

*... kolm learu ja kolm pörsakest
... seigalt seigale hüplemise põhjuseks on tavaliselt põhüidee puudumine või kui see ka on olemas, on see liiga lai*

Põhüidee väljaarendamine

... selle lahtiseletamine lugejale, nii pikalt kui vajalik ja nii lühidalt kui võimalik

- Näitlikustamine
- Detailid
- Analüüs

Kokkuvõtte peab

- Kordama töö põhiseisukohti
- Tooma välja olulisemad tulemused ja järeldused
- Pakkuma veidi uut mõtlemisainet
- Lõpetama kirjutatu sujuvalt ja selgelt

Viiimistlemine

... siduda tekst ühtseks tervikukes ja muuta ta ladusalt loetavaks

- Lõikude viimistlemine
- Üleminekute ja tuge viimistlemine
- Sõnastuse viimistlemine

Lõikude viimistlemine

- Sisulõikude viimistlemine
- Sidelõikude kasutamine

Sisulõikude viimistlemine

*... esitab väite ja selle põhjenduse
... tuumlause ja tugilaused*

Sisulõikude viimistlemine

1. Tuummõte olgu selgelt väljendatud
 - esimeses lauses
 - viimases lauses
 - aimatav kogu lõigu sisust
2. Kõik laused haakugu tuumlausega

Sisulõikude viimistlemine

3. Informatsiooni olgu piisavalt
 - ... paberil on ainult osa meie teadmistest ja mõtetest*
 - ... seega mõtle, kas ainult kirjutatu põhjal on võimalik asjast aru saada?*

Sidelõikude kasutamine

... seovad sisulõigud üheks loogiliseks tervikukes
... korrastavad mõttekäiku
... ei sisalda tuumlauset ja selle põhjendust

Sidelõikude kasutamine

- Üleminek ühelt mõttelt teisele, ühelt teemalt teisele
- ... "Fausti tee või Hamleti tee"
- Lugeja tähelepanu äratamine
- Näidete ja detailide lisamine
- Pikkade lõikude vältimine

Rein Pahuja ISS0110 Väljendusoskus - kirjutamine 9.10.2016

43

Üleminekute ja tugevate viimistlemine

- Üleminekud

... sõnad või fraasid, mis seovad lauseid omavahel terviklikuks tekstiks

... et ühelt mõttelt teisele liikuva või pikema mõttekäigu osasid omavahel siduda

... anda lugejale märku mõtete vahel valitsevatest seostest

Üleminekute ja tugevate viimistlemine

- Üleminekud

Ma ei saa täna kooli minna. **Esiteks**, mul on palavik, **teiseks**, mu kõht valutab, **kolmandaks**, vanaemal on sünnipäev, **edasi**, ilm on vihmane ja **kõige tähtsam**, eesti keeles tuleb kontrolltöö.

Kassid käituvad kummaliselt. **Näiteks** ...

Nagu ülal mainitud, käituvad kassid ...

Sealjuures ei saaks väita, et ...

Veelgi enam, ametivõimud ei soovi isegi ...

Just see ongi meie kõigi hädade põhjuseks.

Liiatigi puudub olukorrast täielik ülevaade.

Üleminekute ja tugevate viimistlemine

- Üleminekud

... *esiteks*, ... *teiseks*, ... *kolmandaks*

... *nagu ülal mainitud*

... *sellest lähtuvalt* ... *veelgi enam*

... *samal ajal* ... *näiteks*

... *ühelt poolt* ... *teiselt poolt* *aga*

... *kuigi* ... *siiski* ... *seetõttu*

Üleminekute ja tugevate viimistlemine

- Toed

... meelde tuletada, millest on jutt, mis on mõttearenduse tuum

... võtmesõnad ja fraasid, mis seovad järgnevaid mõtteid eelnevatega

... viitavad tekstis tagasi ja loovad mõtete vahel seoseid

Üleminekute ja tugevate viimistlemine

- Toed

Üldse on tegu eesti keeles noore nähtusega, mille juurutas **Johannes Aavik tüvevokaali teisenduse** abil oma keeleuuduse käigus. Varem eesti keel seda nii ei kasutanud, kuigi mitmuse osastava moodustamiseks oli ta laialt levinud. Niisiis on tegu täiesti tema kunstliku **uudusega**.

Põhimõtteliselt on selle toomine keelde väga raske. Tema edu saladus põhineb suures osas faktil, et see iseenesest ei ole eesti keelele võõras. Seetõttu võeti see suhteliselt kergesti vastu.

Üleminekute ja tugede viimistlemine

▪ Toed

Ülivõrde moodustamine **tüvevokaali teisenduse** teel on eesti keeles noor nähtus, mille juurutas **Johannes Aavik** oma keeleuuenduse käigus. Varem eesti keel **tüvevokaali teisendust** ülivõrde saamiseks ei kasutanud, kuigi mitmuse osastava moodustamiseks oli ta laialt levinud. Niisiis on **lühike ülivõrre** täies ulatuses **Johannes Aaviku** kunstlik **uuendus**.

Põhimõtteliselt on sellise **uuenduse** toomine keelde väga raske. **J. Aaviku** edu saladus **lühikese ülivõrde** juurutamisel põhineb suures osas faktil, et **tüvevokaali teisendus** iseenesest ei ole eesti keelele võõras. Seetõttu võeti see radikaalne **uuendus** suhteliselt kergesti vastu.

Sõnastuse viimistlemine

▪ Lause vormistus

... võib juhtuda, et lauset lõpetades ei mäletata enam täpselt, kuidas seda alustati

▪ Sõnavalik

... väldi kulunud väljendeid ja liigset emotsionaalsust ning ebamäärasust
... keel, stiil ja terminoloogia

Sõnastuse viimistlemine

▪ Lauserütm

... ladusalt koostatud laused, milles on kerge jälgida mõtte liikumist
... kõike üleliigne välja

Toimetamine

... autor on oma vigade suhtes pime!

▪ Keeletoimetamine

... õigekeelsus ja keeleline lõpetatus

Toimetamine

▪ Tehniline vormistamine

... esimene mulje sinu tööst tekib selle välimust vaadates!

... teist võimalust esimest muljet tekitada ei anta!

TEADUSTEKSTID

▪ Teadustekstide olemus ja eripära

▪ Teadustekstide liigid

▪ Materjali kogumine

▪ Materjali korrastamine

TEADUSTEKSTID

- Kirjandusallikate kasutamine
- Referaat
- Uurimus
- Labori aruanne
- Lõputöö
- Plagiaat
- Viitamine

TEADUSTEKSTID

- Retsensioon
- Teadusteksti stiil

Teadustekstide olemus ja eripära

*... vahendavad uurimistulemusi
... on objektiivsed, üheselt mõistetavad, täpsed ja
emotsioonideta*

Teadustekstide liigid

- Referaat
- Uurimus
- Labori aruanne
- Lõputöö
- Retsensioon

Materjali kogumine

... ülevaade, mida teised on teinud

- Otsimine
 - raamatukogu
 - Internet

Materjali kogumine

- Värsked
- Autoriteetsed
- Esmased

Esmane tutvus ja hindamine

Raamat

- Sisukord
- Sissejuhatus
- Kokkuvõte
- Aineregister
- ...

Esmane tutvus ja hindamine

Artikkel

- Annotatsioon
- Alapealkirjad
- Sissejuhatus
- Kokkuvõte
- ...

Esmane tutvus ja hindamine

Veeb

- Mis lehega tegemist?
 - õppe- või teadusasutus?
 - äriettevõtte?
 - kolleegi tundmatu veebileht?
- ...

Materjali korrastamine

- Bibliograafilised andmed
- [Raamatukogu kohaviited]
- Viiteandmed
- Märkmed, kommentaarid jne

Bibliograafilised andmed

- Raamat
 - autor, pealkiri, koht, kirjastus, aasta
- Artikkel
 - autor, pealkiri, ajakiri/ajaleht, kuupäev kuu aasta
- Veebileht
 - veebileht, aadress, kuupäev kuu aasta

Kirjandusallikate kasutamine

- Tsiteerimine
 - ... autori mõtte täpne kopeerimine - "..."
- Parafraseerimine
 - ... autori mõtte edasiandmine oma sõnadega

Kirjandusallikate kasutamine

- Refereerimine
- ... autori mõtte esitamine struktureeritult, oma sõnadega, lühendatult, täpselt ja neutraalselt

Referaat

- ... algab materjali kogumisega
- ... koondab, süstematiseerib ja üldistab olemasolevat informatsiooni
- ... ügas lõputöös on ülevaade varem tehtud töödest ehk referaat

Refereerimine

- Otsi üles kirjatöö eesmärgid
- Otsi üles põhiidee
- Leia tekstist üles oluline informatsioon
- Koosta kondikava
- Anna autori mõte edasi lühidalt, täpselt ja neutraalselt
- Referaat ei ole retsensioon!

Refereerimine

- Referaat on refereerija (paratamatult) subjektiivne valik ja nägemus
- Referaat ühe töö põhjal ei pea andma ülevaadet kogu tööst
- Referaat mitme töö põhjal ei pea andma ülevaadet kõigist töödest ja kõigest

Referaadi ülesehitus

- Sissejuhatus
- ... millised küsimused vaatluse alla tulevad
- Arendus
- ... ülevaade käsitletud probleemidest
- Kokkuvõte
- ... summeerib arenduses esitatud põhülgumendid, võib sisaldada ka referaadi autori seisukohta

Uurimus

- ... probleem, tööhüpotees ja uurimistöö
- ... esitab täiesti uudeid teadustulemusi

Uurimuse ülesehitus

- ... probleemi varasemad käsitletused
- ... autori uurimistöö tulemused

Uurimuse ülesehitus

- Sissejuhatus
- ... probleemi tutvustus ja põhjendus
- ... autori tööhüpotees
- ... töö ülesehituse tutvustus

Uurimuse ülesehitus

- I
- ... ülevaade teiste autorite käsitletustest
- II
- ... uurimismaterjal ja meetod
- III
- ... analüüs ja tulemused

Uurimuse ülesehitus

- Kokkuvõte
- ... tulemused, hinnangud ja järeldused
- ... kuidas jätkata

Labori aruanne

- Sissejuhatus (mis aine, mis töö, milleks, ...)
- Töö ülesanne
- Teooria, objekt, makett, vahendid, ohutus ...
- Lahendused (mida, millega, millised tulemused, ...)
- Tulemuste analüüs ja järeldused
- Kokkuvõte (kõige olulisemad tulemused ja järeldused)

Lõputöö

→

Plagiaat

... kellegi teise teksti, mõtete või tulemuste esitamine enda nime all

- Plagiaadi vältimine
- ... kõige sagedamini põhjustab plagiaati halb viitamisoskus
- ... näita täpselt ära, milline tekst on sinu oma ja milline võõras

Viitamine

- Mida viidata?
- ... kõigile allikatele, milles esitatud mõtteid või andmeid kasutatakse
- ... väljaarvatud üldteada faktid ja seisukohad

Viitamine

- MLA (Modern Languages Association) viitamisüsteem
- APA (American Psychological Association) viitamisüsteem
- Erinevates valdkondades kasutatavad viitamisüsteemid

MLA

... Seda teemat on oma teostes käsitlenud nii Kross¹ kui ka Uibo² ...

¹ J. Kross. "Paigallend". Tallinn: Virgela, 1998, lk 4-5

² U. Uibo. "Armastus geomeetria vastu". Looming 1982, nr 3, lk 422

MLA

... Seda teemat on oma teostes käsitlenud nii Kross [1, lk 4-5] kui ka Uibo [2, lk 422] ...

Kasutatud kirjanduse loetelu (vajalik ka joonealuse viitamise korral)

1. J. Kross. "Paigallend". Tallinn: Virgela, 1998
2. U. Uibo. "Armastus geomeetria vastu". Looming 1982, nr 3, lk 422-424

Kasutatud kirjanduse loetelu MLA stiilis

Raamat

Autor. "Pealkiri". Koht: Kirjastus, Aasta

Ajakirja artikkel

Autor. "Pealkiri". Ajakiri Aasta, Kuu, lk ...

Ajalehe artikkel

Autor. "Pealkiri". Ajaleht Päev. Kuu Aasta, lk ...

Internetist allikas

Veebileht. <<http://www...>> Päev.Kuu.Aasta

APA

... T. Haug (1985: 494) on väitnud, et ... Seda teemat on käsitlenud veel nii mõnigi autor (Kross 1998: 4-5) ...

Kasutatud kirjanduse loetelu

1. Haug, Toomas 1985. Kuidas maailm funktsioneerib? - Keel ja Kirjandus nr 8, 487-497
2. Kross, Jaan 1998. Päigallend. Tallinn: Virgela

Erinevates valdkondades kasutatavad viitamissüsteemid

- Nime ja aasta süsteem sotsiaal- ja majandusteadustes
... Ta on väitnud, et "... " (Jones 2000: 3) ...
- Numbrisüsteem tehnikateadustes
... Ta on väitnud, et "... " [7, lk 3] ...
- Joonealune viitamissüsteem humanitaarteadustes
... Ta on väitnud, et "... " [‡] ...

[‡] Jones ...

Andmed allikate kohta

- Reeglits ei ole komade, punktide jne selline kasutamine
- Reeglits on
 - vali välja ja kasuta ainult ühte stiili
 - anna nii täpsed ja terviklikku informatsiooni allikate kohta kui võimalik

Retsensioon

... analüüs, arutelu ja põhjendatud hinnang töö kohta

... küsimused kaitsjale

... töös tuleb üles leida nii negatiivne, kui ka positiivne, samuti, mis puudu ja mis üle

Retsensioon

- Töö (, autori) ja selle eesmärgi tutvustus
- Ülevaade töö sisust ja ülesehitusest ning esimesed muljed
- Töö sisu analüüs ja diskussioon autoriga
- Küsimused ja märkused

Retsensioon

- Põhjendatud hinnang tööle
 - probleemikäsitus
 - kompositsioon
 - keelekasutus ja terminoloogia tundmine
 - vormistus

Retsensiooni kirjutamine

- Esimene põgus lugemine tööga tutvumiseks
 - lehitse tööd
 - loe läbi sissejuhatus ja kokkuvõte
 - leia üles töö eesmärgid
 - leia üles töö põhüidee
 - loo endale tööst üldpilt

Retsensiooni kirjutamine

- Teine põhjalik lugemine tööst aru saamiseks koos märkmete tegemisega
 - märgi ära kõik, mis silma hakkab, nii negatiivne kui ka positiivne
 - kas midagi on üle või puudu?

Retsensiooni kirjutamine

- Kolmas lugemine märkmete ja töö valikuliseks üle vaatamiseks ning retsensiooni kava koostamiseks
 - leia oma märkmetest olulisem – retsensioon ei pea sisaldama kõike, mida leidsid, retsensioon on üldistus
 - süstematiseeri ja järjesti oma märkmed
 - koosta kondikava

Retsensiooni kirjutamine

- Retsensiooni kirjutamine (mustand, viimistlemine ja vormistamine)

Retsensiooni ülesehitus

- Töö ülesehituse järgi
- Teemade järgi
- Leitu olulisuse järgi

Retsensiooni kirjutamisel tehtavad tüüpilised vead

- Retsensiooni asemel ümberjutustus
- Retsensiooni asemel essee - oma nägemus teema kohta
- Puudub sisu analüüs
- Sisutu retsensioon
- Puudulik retsensioon
- Rännakud autori isiku vastu

Hea retsensioon

- Hea retsensioon on selline, millest on võimalik aru saada ka originaaltööd lugemata
- Hea retsensioon on selline, kus retsensent suudab oma arvamust veenvalt põhjendada

Teadusteksti stiil

- Objektiivne, selge, täpne ja kiretu
- Meie-vorm
- Umbisikuline tegumood
- Mina-vorm

LÕPUTÖÖD

TARBETEKSTID

- Tarbetekstide olemus ja eripära
- CV
- Avaldus
- Apellatsioon
- Protokoll
- Ärikiri
- E-kiri
- Kasutusjuhend

Tarbetekstide olemus ja eripära

- ... kindla ja selge rakendusliku eesmärgiga*
- ... annavad lugejale informatsiooni oma tegevuse planeerimiseks*
- ... annavad edasi põhiliselt faktilist informatsiooni*

CV

- ... curriculum vitae ehk elukäike*

CV

- Adressaat
... asutuse personaliametnik
- Kirjutamise üldpõhimõtted
... esimene (!) kontakt potentsiaalse tööandjaga

CV tüübid

- Klassikaline CV
... vaatab minevikku
- Isikukeskne CV
... keskendub olevikule – isik, oskused ja võimed ehk olen see, keda otsite
- Eesmärgikeskne CV
... suunatud tulevikku – kindlat töökohta silmas pidades

Klassikaline CV

- Nimi, sünniaeg, aadress, telefon, ...
- Töökäik
- Hariduskäik
- Täiendkoolitus, keeleoskus, arvutioskus, autojuhiluba, huvialad, ...

Isikukeskne CV

- Nimi, sünniaeg, aadress, telefon, ...
- Isikutuvustus (!)
... väldi üldsõnalisust ja stampväljendeid
... väited peavad toetuma faktidele oma elust
- Töökäik
- Hariduskäik
- Täiendkoolitus, oskused ja huvid, ...

Eesmärgikeskne CV

- Nimi, sünniaeg, aadress, telefon, ...
- Töölane orientatsioon (!)
... eesmärgid peavad välja kasvama varasemast töökäigust
- Töökäik
- Hariduskäik
- Oskused ja huvid, ...

Avaldus

Adressaat

Autor

Avaldus

Palun ...

Allkiri

Nimi

Kuupäev

Apellatsioon

- ... mingi otsuse vaidlustamiseks palvega see uuesti läbi vaadata
- ... erinevalt avaldusest sisaldab ka põhjendust, miks

Protokoll

- ... esimesena kleebitud leht
- ... sündmuse käiku kirjeldav dokument

Protokoll

- Millise sündmusega on tegu
- Aeg (algus ja lõpp)
- Koht
- Osavõtjad
- Päevakord
 1. ... (konspekt olulisemast ja otsused)
 2. ...
- Protokollis

Ärikiiri

- ... pöördutakse ametülsiku poole ametlikes asjus
- ... ei solva saajat, samas on konkreetne ja kindel
- ... väldi hinnanguid, lase faktidel kõnelda iseenda eest

Eesmärgid

- Anda lugejale informatsiooni (informatiivne ärikiiri)
- Paluda lugejal midagi ette võtta (veenmiskiiri)

... eesmärgiks on saada, mida vajad, mitte teatada oma ärritusest

Planeerimine

- Kui tuttav on kirja adressaat kirja teemaks oleva probleemiga?
- Milliseid fakte on tal vaja probleemi kohta teada?
- Millist käitumist temalt ootan?

... põhisonnum ehk miks see kiiri on üldse kirjutatud ("Teatan Teile, et ...")

Kompositsioon

- Põhisõnum
- Taustinfo
- Üksikasjad
- Tegevuse kirjeldus, mida autor ootab

Ärikiri

Saatja
Kuupäev

Adressaat

Lugupidanud/Austatud ...

...

Lugupidamisega/Austusega

Allkiri

Nimi

E-kiri

From: bjhbkjfy @ ee

Mis hinde ma sain?

E-kiri

*... vähem formaalne kui tavaline kiri
... võõrale sama formaalne kui ärikiri
... vähenda formaalsust, kui partner sellest
oma vastusega märku annab*

Kasutusjuhend

- Tunne toodet põhjalikult, proovi, testi, otsi tugevaid ja nõrku külgi ning võimalikke probleeme ja neile lahendusi
- Pea päevikut

Kasutusjuhend

- Ülesehitus
 - alusta päris algusest
 - loetav järjest või valikuliselt
 - kasutusjuhend on käsiraamat
- Ülesehitus
 - vastavalt funktsioonidele
 - vastavalt oskustele
 - vastavalt vajadustele
- Formaat - mugav kasutada seal kus vaja

Kasutusjuhend

- Ära müü, kaup on juba ära ostetud!
- Pilt on väärt tuhandet sõna
- Lihtne ja selge keel
- Ei liiga pikalt ega ka liiga lühidalt
- Selgita, pigem rohkem kui vähem
- Ära terminoloogiaga üle pinguta
- Testi, eriti nende peal, kes asjast suurt midagi ei tea

Ülesehitus

1. Millega tegemist
 - spetsifikatsioon
 - selle mudeli erilised omadused
2. Kellele ja milleks see juhend on mõeldud
 - tavakasutaja (eelda, et teab pigem vähem kui rohkem)
 - hooldusinsener
 - ...
3. Mis on kastis

Ülesehitus

4. Kuídas alustada, mida teha kõigepealt
 - lahti pakkeida
 - transpordikeinnetused eemaldada
 - ...

Ülesehitus

5. Paigaldus, ülesseadmine, installeerimine, häälestamine, ...
 - eeltingimused – ruumi mõõtmed, temperatuur, kettamaht, ...
 - häälestusparameetrid

Ülesehitus

5. Paigaldus, ülesseadmine, installeerimine, häälestamine, ...
 - tegevused sammhaaval – tee seda ja mis selle tulemusena peab juhtuma (fotod, skeemid, ...)
 - miks seda sammu on vaja teha
 - stsenaariumid

Ülesehitus

6. Kiire algus
 - kõige olulisem(ad) tegevus(ed) ja kohe
7. Tavakasutaja
8. Edasijõudnud kasutaja
 - lisavõimalused - täiendavaid oskuseid ja kogemusi nõudvad tegevused

Ülesehitus

9. Ohud, hoiatused, probleemid ja lahendused

10. Hooldus ja abi

- mida ja kui tihti teha
- kust abi leida - veeb, aadressid, telefonid, ...

11. RKK ja aineregister

... kirjutamine on kunst!